

Міністерство освіти і науки України

Рівненський державний гуманітарний університет

Кафедра образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва імені Степана Шевчука

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Методика викладання образотворчого мистецтва та інтегрованого курсу мистецтво

спеціальність 014 Середня освіта

галузі знань 01 Освіта / Педагогіка

освітньо-професійна програма

014(12) «Середня освіта (Образотворче мистецтво)»

Художньо-педагогічний факультет

2025-2026

Робоча програма з дисципліни «Методика викладання образотворчого мистецтва та інтегрованого курсу мистецтво» для здобувачів вищої освіти за спеціальністю/освітньою програмою 014(12) «Середня освіта (Образотворче мистецтво)»

Мова навчання українська.

Розробники: Ганжа М.В., к. пед. н., доцент кафедри образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва РДГУ

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва імені Степана Шевчука

Протокол від “25” вересня 2025 року № 8

Завідувач кафедри Власюк О. П. (_____)
(підпис)

Робочу програму схвалено навчально-методичною комісією художньо-педагогічного факультету

Протокол від “29” вересня 2025 року № 8

Голова навчально-методичної комісії Власюк О.П. (_____)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо- кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 12	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Обов'язково	
Модулів - 6	Спеціальність 014(12) «Середня освіта (Образотворче мистецтво)»	Рік підготовки:	
Змістових модулів - 6		2,3,4-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр	
Загальна кількість годин - 360		3,4,5,6,7,8	
		Лекції	
	50 год.	год.	
Тижневих годин для денної форми навчання аудиторних: самостійної роботи студента	Освітній ступінь: «бакалавр»	Практичні	
		110 год.	год.
		Самостійна робота	
		200 год.	
		Вид контролю	
		іспит	

Передумови вивчення дисципліни для формування програмних результатів навчання та компетентностей

Ефективність засвоєння змісту дисципліни “Методика викладання образотворчого мистецтва та інтегрованого курсу мистецтво” значно підвищиться, якщо здобувачі вищої освіти суміжно будуть опановувати матеріал таких дисциплін, як: педагогіка, психологія, живопис, основи композиції, гурткова робота з ОМ та ДПМ. Мотивація здобувачів вищої освіти здійснюється через сприйняття розвитку у них творчого мислення, уміння користуватися одержаними знаннями на практиці.

2. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Методика викладання образотворчого мистецтва та інтегрованого курсу мистецтво» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавр спеціальності 014(12) «Середня освіта (Образотворче мистецтво)»

Методика, як наука займається розробкою найбільш доцільних методів навчання і виховання, встановлює правила і закони побудови навчального процесу і з допомогою психолого-педагогічних методів, експериментальних досліджень пропонує нові методи викладання. Методика образотворчого мистецтва має професіональне направлення. Координує міжпредметний зв'язок з художніми і психолого-педагогічними дисциплінами. Дисципліна повинна спонукати не тільки засвоєнню студентами визначеної суми знань в області художньо-педагогічної діяльності, але й розвитку у них творчого мислення, формуванню пізнавальних інтересів, умінню користуватись одержаними знаннями на практиці.

Мета дисципліни “Методика викладання образотворчого мистецтва та інтегрованого курсу мистецтво” - надати студентам цілісну і логічно-послідовну систему про дидактику підготовки фахівців вищої кваліфікації, розкрити концепцію, основи теорії, методики, методології викладання навчальної дисципліни образотворчого мистецтва у системі освіти.

Завдання дисципліни “Методика викладання образотворчого мистецтва та інтегрованого курсу мистецтво”. Згідно з вимогами освітньої програми здобувачі вищої освіти повинні **знати** компетентності, що забезпечує дисципліна:

- **ЗК 6.** Здатність застосовувати набуті знання в практичній діяльності, здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- **ЗК 9.** Здатність працювати в команді та автономно. Навички міжособистісної взаємодії під час організаторської діяльності.
- **ЗК 10.** Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- **ФК 8.** Здатність до творчої художньо-педагогічної, художньо-естетичної, культурно-просвітницької та організаторської діяльності, спрямованої на духовно-культурний розвиток особистості і суспільства.
- **ФК 11.** Здатність до організації і проведення позаурочної і позакласної роботи з образотворчого мистецтва (екскурсії в художні музеї і майстерні, організація виставок, практичні заняття на пленері).
- **ФК 12.** Здатність до керування художньо-творчою діяльністю учнів із урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей.
- **ФК 13.** Здатність до застосування методів діагностування навчально-виховних та художньо-творчих здобутків учнів та аналітичного прогнозування їх особистісного розвитку.
- **ФК 14.** Здатність до здійснення педагогічного супроводу процесів соціалізації та професійного самовизначення учнів у сфері образотворчого мистецтва.

3. Очікувані результати навчання базуються на результатах навчання визначених освітньою програмою, а саме:

ПРН 1. Знання і розуміння предметної спеціалізації та галузі професійної діяльності, уміння застосовувати теоретичні знання у практичній роботі, володіння аналітичними навичками оцінювання і ефективного розв'язання непередбачуваних проблем у професійній діяльності.

ПРН 8. Знання і розуміння фахового понятійно-категоріального тезаурусу, вміння його використовувати в освітньому процесі у закладах загальної середньої та позашкільної освіти з поглибленим вивченням образотворчого мистецтва, вміння формувати уявлення про сутність, види і жанри мистецтва.

ПРН 10. Уміння враховувати психологічні особливості різновікових груп у процесі комунікації та художньо-педагогічній діяльності, створювати доброзичливий, творчо-діловий, рівноправний і справедливий клімат в освітньому середовищі.

ПРН 11. Уміння планувати та організовувати процес навчання образотворчого мистецтва, втілювати сучасні мистецькі методики і художньо-педагогічні технології у закладах загальної середньої та позашкільної освіти з поглибленим вивченням образотворчого мистецтва, аналізувати та коригувати результати їх роботи.

ПРН 12. Уміння проявляти лідерські якості в освітньому середовищі, організовувати і проводити заходи позаурочної і позакласної роботи з образотворчого мистецтва (екскурсії в художні музеї і майстерні, організація виставок, практичні заняття на пленері).

ПРН 13. Уміння керувати художньо-творчою діяльністю учнів із урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей, здійснювати педагогічний супровід процесів соціалізації та професійного самовизначення учнів у сфері образотворчого мистецтва.

ПРН 15. Уміння планувати, організовувати та проводити різноманітні заходи виховного характеру, спрямовані на духовно-культурний розвиток особистості і суспільства.

4.Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Мета, завдання та предмет курсу „Методика образотворчого мистецтва та інтегрованого курсу мистецтво”.

Тема 2. Вплив предметної творчості на розвиток особистості в історичній ретроспективі.

Змістовий модуль 2.

Тема 1. Сутність інтеграції в мистецькій освіті.

Тема 2. Концептуальні основи методики інтегрованого курсу «Мистецтво».

Змістовий модуль 3.

Тема 1. Організаційно-методичні засади навчання мистецтва.

Тема 2. Роль принципів дидактики у навчально-виховному процесі з мистецтва.

Змістовий модуль 4.

Тема 1. Педагогічні умови навчання образотворчого мистецтва.

Тема 2. Естетизація освітнього середовища.

Змістовий модуль 5.

Тема 1. Функції образотворчої діяльності в педагогічній теорії та виховній практиці зарубіжних країн.

Тема 2. Художньо-педагогічні технології на уроках інтегрованого курсу «Мистецтво».

Змістовий модуль 6.

Тема 1. Формування ключових компетентностей на уроках мистецтва відповідно до вимог НУШ

Тема 2. Шляхи реалізації функціональної моделі виховання особистості засобами мистецтва.

Тема 3. Методика оцінювання результатів мистецької освіти.

Технічне й програмне забезпечення / обладнання

Ноутбук, персональний комп'ютер, мобільний пристрій (телефон, планшет) з підключенням до Інтернету для:

- комунікації та опитування;
- виконання домашніх завдань;
- виконання завдань самостійної роботи;
- проходження тестування (поточний, модульний, підсумковий контроль)

Програмне забезпечення для роботи з освітнім контентом дисципліни та виконання передбачених видів освітньої діяльності

Види та методи навчання і оцінювання

Код компетентності (згідно ОПШ)	Назва компетентності	Код програмного результату навчання	Назва програмного результату навчання	Методи навчання	Методи оцінювання результатів навчання
ЗК06	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями з образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва	ПР01	Застосування комплексний художній підхід для створення цілісного образу	МН1, МН3, МН4, МН5, МН6.	МО2, МО4, МО6, МО9.
ЗК09	Здатність цінувати і поважати національну символіку	ПР02	Виявляти сучасні знання і розуміння предметної галузі та сфери професійної діяльності, застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях	МН2, МН3, МН5, МН6, МН7.	МО5, МО7, МО8, МО9.
ЗК10	Здатність виявляти ініціативу та креативність у творчій та освітній діяльності, лідерство	ПР05	Аналізувати та опрацьовувати інформацію з різних джерел	МН1, МН2, МН4, МН5, МН6.	МО2, МО4, МО5, МО8, МО10.
СК01	Здатність розуміти теоретичні та практичні засади методики викладання образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва	ПР09	Застосовувати знання колористики у професійній діяльності	МН1, МН3, МН4, МН5, МН6.	МО2, МО4, МО6, МО9.
		ПР10	Володіти основами наукового дослідження, вміти здійснювати колористичний аналіз художнього твору	МН2, МН3, МН5, МН6, МН7.	МО5, МО7, МО8, МО9.
СК02	Здатність формувати цілі особистісного і професійного розвитку та умови їх досягнення, враховуючи тенденції розвитку галузі професійної діяльності	ПР11	Визначати мету, завдання та етапи мистецької, реставраційної та дослідницької діяльності, сприяти оптимальним соціально-психологічним умовам для якісного виконання роботи	МН2, МН3, МН5, МН6, МН7.	МО5, МО7, МО8, МО9.
СК04	Здатність володіти різними художніми техніками та технологіями роботи у відповідних матеріалах	ПР12	Враховувати психологічні особливості у процесі навчання, спілкування та професійної діяльності	МН2, МН3, МН5, МН6, МН7.	МО5, МО7, МО8, МО9.
СК05		ПР15	Практикувати формотворчі засоби образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва,	МН2, МН3, МН5, МН6, МН7.	МО5, МО7, МО8, МО9.

			як відображення історичних, економічних і технологічних етапів розвитку суспільства, комплексно визначати їхню функціональну та естетичну специфіку у комунікативному просторі		
СК06	Володіти методами зображення об'єктів навколишнього середовища та живої природи засобами образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва	ПР16	Володіти фаховою термінологією, теорією і методикою образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації мистецьких творів	МН2, МН3, МН5, МН6, МН7.	МО5, МО7, МО8, МО9.
СК07	Здатність реалізувати на практиці свій художньо-естетичний потенціал для одержання власного результату творчої реалізації, самостійного пізнання мистецтва				
СК08	Здатність презентувати художні твори на вітчизняних і міжнародних виставках				
СК09	Здатність аргументовано доводити свою думку, щодо оцінки художніх явищ сучасності у процесі дискусії				
СК10	Здатність здійснювати пошук, збір, систематизацію, нагромадження інформації освітнього та мистецтвознавчого характеру, опрацьовувати дані, готувати аналітичні матеріали за допомогою сучасних інформаційних технологій				
СК11	Здатність генерувати нові ідеї (креативність)				
СК12	Здатність володіти методикою викладання дисциплін художнього циклу				
СК13	Здатність берегти, відтворювати, примножувати та популяризувати традиції та синтезувати сучасні технології виконання художніх творів у межах				

	спеціалізацій образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва				
--	---	--	--	--	--

Методи навчання

- МН1 – словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда);
- МН2 – практичний метод (лабораторні та практичні заняття);
- МН3 – наочний метод (метод ілюстрацій і метод демонстрацій);
- МН4 – робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
- МН5 – відеометод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями, комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- МН6 – самостійна робота (розв'язання завдань);
- МН7 – індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти.

Методи оцінювання

- МО1 – екзамени;
- МО2 – усне або письмове опитування;
- МО3 – колоквиум;
- МО4 – тестування;
- МО5 – командні проекти;
- МО6 – реферати, есе;
- МО7 – презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- МО8 – презентації та виступи на наукових заходах;
- МО9 – захист лабораторних і практичних робіт;
- МО10 – залік.

Система та критерії оцінювання у

Рівненському державному гуманітарному університеті

Еквівалент оцінки в балах для кожної окремої теми / виду діяльності може бути різний, загальну суму балів за тему визначено в розподілі балів, які отримують здобувачі вищої освіти при вивченні дисципліни.

Результат освітньої діяльності здобувача вищої освіти оцінюється згідно Положення про оцінювання знань і умінь здобувачів вищої освіти РДГУ за такими рівнями та критеріями:

Суми балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Знання оцінки ЄКТС	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
					Екзамен	Залік
90-100	A	відмінно	Здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить і опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні здібності	Високий (творчий)	відмінно	зараховано
82-89	B	дуже добре	Здобувач вищої освіти вільно володіє теоретичним матеріалом, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре	
74-81	C	добре	Здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, загалом самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність, виправляти помилки, зпоміж яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок			
64-73	D	задовільно	Здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, з-поміж яких є значна кількість суттєвих	Середній (репродуктивний)	задовільно	
60-63	E	достатньо	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні			
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно	не зараховано
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнавання і	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно	не зараховано

	вивченням дисципліни	відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів			
--	-------------------------	--	--	--	--

Підсумкова (загальна) оцінка з навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі форми навчальної діяльності: поточне та підсумкове оцінювання рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи (модульний контроль); оцінка (бали) за практичну діяльність; оцінка за ІНДЗ (за наявності) та оцінка за екзамен.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73		
60-63	задовільно	
33-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Рекомендована література

1. Антонович Є.А., Свид С.П., Проців В.І. Художні техніки у школі. - К., 1994.
2. Бех І. Д. Проблема методів виховання у сучасній школі // Педагогіка і психологія. – 1996. – № 4. – С. 136-140.
3. Джола Д. М. Теорія та методика естетичного виховання школярів / Д. М. Джола, А. Б. Щербо. – К. : ІЗМН, 1998. – 126 с.
4. Зміст, дидактичні структури та методичне забезпечення уроків у початкових класах (психологічні та педагогічні аспекти) / за ред. Г. П. Коваль. – Тернопіль: Богдан, 2010. – 192 с.
5. Зязюн І. А. Виховання естетичної культури школярів / І. А. Зязюн, Н. Є. Миропольська, Л. О. Хлебнікова. – К.: ІЗМН, 1998. – 156 с.
6. Кашуба Л. І. Образотворче мистецтво в початковій школі / Л. І. Кашуба, М. О. Таран. – Тернопіль: Мальва – ООО, 2001. – 55 с.
7. Коваль Л. В. Сучасні навчальні технології в початковій школі: навч.-мет. посіб. / Л. В. Коваль. – Донецьк: ТОВ —Юго-Восток, Лтд||, 2006. – 226 с.
8. Кубланов Б. Г. Мистецтво як форма пізнання дійсності / Б. Г. Кубланов. – К.: Мистецтво, 1967. – 231 с.
9. Масол Л. М. Концепція художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх навчальних закладах / Л. М. Масол // Інформаційний збірник МОНУ. – 2004. – № 10. – С. 4-9.

10. Масол Л. М. Методика навчання мистецтва у початковій школі / О. В. Гайдамака, Е. В. Белкіна, О. В. Калініченко, І. В. Руденко. – Харків: Веста: Видавництво «Ранок». – 256 с.
11. Мигаль С. П. Колір у предметному середовищі: навч. посіб. / С. П. Мигаль, М. П. Тетіївський, В. М. Савік, І. В. Кузуб. – К.: ДАКККІМ, 2004. – 104 с.
12. Мистецтво у розвитку особистості : [монографія] / за ред. передмова та післямова Н. Г. Ничкало ; АПН України, ін-т педагогіки і психології проф. освіти. – Чернівці : Зелена Буковина, 2006. – 224 с.
13. Опанасюк О. П. Художній образ: структурна феноменологія і типологія форм / О. П. Опанасюк. – Дрогобич: Коло, 2004. – 318 с.
14. Отич О. М. Мистецтво у змісті професійної підготовки майбутнього педагога професійного навчання: [навч.-метод. посіб.] / О. Отич; [наук. ред. Н. Г. Ничкало]. – Полтава: ІнтерГрафіка, 2005. – 200 с.
15. Отич О. М. Мистецтво у розвитку індивідуальності педагога: історичний і методологічний аспекти: [монографія] / О. М. Отич; [за наук. ред. І. А. Зязюна]. – Чернівці: Зелена Буковина, 2008. – 440 с.
16. Падалка Г. М. Педагогіка мистецтва. Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін / Г. М. Падалка. – К.: Освіта України, 2008. – 274 с.
17. Пасічний А. М. Образотворче мистецтво: Словник-довідник / А. М. Пасічний. – Тернопіль: Навчальна книга-Богдан, 2003. – 216 с.
18. Піхманець Р. В. Психологія художньої творчості: Теоретичні та методичні аспекти / Р. В. Піхманець. – К.: Наукова думка, 1991. – 96 с.
19. Пічкур М. І. Педагогічне керування формуванням художнього сприйняття школярів / М. І. Пічкур // Мистецтво та освіта. – 2003. – №4. – С.14-20.
20. Рудницька О. П. Основи викладання мистецьких дисциплін / О. П. Рудницька. – К. : Експрес-об'ява, 1998. – 184 с.
21. Рудницька О. П. Педагогіка: загальна та мистецька: навч. посіб. / О. П. Рудницька. – К.: Інтерпроф, 2002. – 270 с.
22. Сизова А. В. Методика формування кольоросприймання в початкових класах загальноосвітньої школи / А. В. Сизова. – К.: Знання, 2001. – 175 с.
23. Шорохов Е. В. Композиція / Е. В. Шорохов. – М. : Просвещение, 1996. – 209 с.
24. Щолокова О. П. Основи професійної художньо-естетичної підготовки майбутнього вчителя / О. П. Щолокова. – К.: 1996. – 213 с.
25. Щолокова О. П. Світова художня культура: від первісного суспільства до початку середньовіччя / О. П. Щолокова, С. В. Шип, О. Л. Шевнюк, О. М. Семашко. – К.: Вища школа, 2004. – 176 с.
26. Яремків М. М. Композиція: творчі основи зображення: навч. посіб. / М. М. Яремків. – Тернопіль: Підручник і посібник, 2009. – 112 с.

Допоміжна

1. Державний стандарт галузі «Художня культура» // Мистецтво та освіта. – 1997. – №3. – С. 2-10.
2. Зязюн І. А. Всеукраїнська державна комплексна програма естетичного виховання / І. А. Зязюн // Вісник АПН України : наук.- теорет. та інформ. часоп. – 1993. – № 1. – С. 43–51.
3. Коновець С. В. Програма з образотворчого мистецтва для 1-4 класів // Початкова школа, № 9, 1999. – вкладка.
4. Концепція середньої загальноосвітньої школи України // Інформаційний збірник Міністерства освіти України, 1992. – №4. – С.
5. Національна державна комплексна програма естетичного виховання. Проект / І. А. Зязюн, О. М. Семашко. – К. : 1994. – 64 с.
6. Національна доктрина розвитку освіти країни у ХХІ столітті. – К.: Шкільний світ, 2001. – 16 с.
7. Образотворче мистецтво. Програми для загальноосвітніх навчальних закладів України. 1-4 класи. – Тернопіль: Навчальна книга-Богдан, 2003. – 51 с.